

מסורת הש"ס

א) פירוש הר"ן על משנה וו ע"י לעיל יט:א.
ב) [תוספתא פ"א ע"ש] ע"ש [נתיקין וע"ש] ב"רש"י:א) [מסכת ד"א פ"א], ד) ג"ח בנדרים, ס) [נצטי"י הגי' תרומה טמאה וכ"ה ברי"ן], ו) [עירובין נג: אבות פ"א מ"ה], ו) [ועיי' י"מ טו: אומא שלום דעיתהו דרבי אליעזר וכן היא טסחת הטיור בל"ח סימן ר"מ], ח) [לעיל יט: ד"ה פותחין],

תורה אור השלם

- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ כִּי לְבַעֲבוֹר נִסּוֹת אֲתַכֶּם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוֹר תִּרְאֶה יִרְאַתּוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תִחַסְתּוּ: שמות כ טו:

מוסף רש"י

עצמי קרבן. דמשמע ממי עלי (ראמ"ה בשטח). על כרוב. כל אלו ששנית במשנתנו שם נדר כסתם אסור ואם טען אחר הנדר לכן כימנא השתא, אין נשאלין (ראמ"ה בשטח), כימים שנדנא בהן היתר. שחם קיבל מירות כסתם ועשה מן כטירה עשרה ימים ונטמא למחם ושתה יין ו ימים אחרים ואח"כ נשאל לנסח. אין אומרים שאמון ומי איסור עולין לו מן המנין, אלא טשה עוד כ' ימים כטירה. וכן מני כטירות מרובה (נדר כד). בנדריות מועטות. חושב אלו כ' חדשים, אבל אם מר בנדר שנה ועבר שנה חדשים ודו שיעור מדי סתם מירות וישאל ודיו, ויבטן כסרי לחמורין פתחתינן עוליהו דלא פתחתינן לכו כתרטה ונטינן פתח הואיל ועברו ומיהו מתירין להם מדי (ראמ"ה בשטח).

פירוש הרא"ש

מתני' אלא בחריבו של ים. דכתיב (קהלת ו) אשר היא מותרים אחרים: הרי עצמי קרבן. אסור ענמנן כקרבן על כסרי: עונשין אותן ובחבירין עליהם. בגמרא מפיש: פותחין לו פתח במקום אחר. כלומר שאלה נתיק אבל לא עונשין ולא [ג"ח אלא] מתמחין: גמ' ב"ר"א בת"ה. דקיס לן בגויה דלא משקרי: אבל ע"ה שבא לישראל כלומר לא לפי הכסם וח"ל כך דרמתי וכן היתה כוונתי כדי שישאר לו הכסם שאינו נדר וח"ל תתרי: עולין. אותו ובחבירין עולין. דלא מהימנתינן ליה שך היתה כוונתו ואינו בך

בנדרת נדרים וירא שמה לא יוכל למלאו פתח שיתיר לו הכסם ולכן משקרי: דלא פתחינן ליה בהרשה. לומר לו כדי תהית או לכן עתיק: אלא עונשין אותו היכי דמי בדרגיא ב'. ולא שעונשין אותו יותר משאר נדר דתיק זה הוא בכל נדר שעבר על נדרי אלא קמ"ל דלע"ג דלאו נדר גמור הוא עונשין אותו: לאו שפיר עבר. דלא תימא כיוון דחומרה בעלמא הוא אי עבר ועבר ביה לא געבינן ביה קא משמע לן דגעבינן ביה ואמרין ליה דלאו שפיר עבר ומיהו לא משמתינן ליה: אצל בהן עם הארצין שבושפו להאבידך תרבוה. אבל משום טבל ליכא למחש דמפרשים תרומה ואכיל לא וכן מעשר מפרשים ממנו תרומת מעשר ומעכש המעשר לעמלו: ויראתו על פניכם זו הבושה שכל הירא מהחיש: שלא עמדו אבותיו על דר סיני. כי משם ירשו הנושא: מפני שהופכינן את שילחנם. לשמש שלא כדרכה ומדה כנגד מדה שמעריח אותה על ארבוטותיה לפיכך גנבים נזה רגלים:

איסור כימים שנה בהן היתר אף בנדר מרובה ומיהו בתוספתא (פס"פ) קתני האי פלוגתא דר' יוסי ור' יהודה בשלון נדר ולא בשלון מירות ואפ"ה א"ר יוסי בנדר מרובה שלשים יום וממה מה ענין ל' יום לנדר ויש רוצים לדקדק מזה דסתם נדר ל' יום ול"ג דהא אחר בפרק קמא (דף ד:) נדר לית ליה קילומא לכ"ג דלע"ג דסתם נדר לעולם מ"מ אין ספקא להחמיר בנדר יותר מנמירות שיש בה קרבן ולכן אמר ר' יוסי ל' יום כמו בנירות ולכאורה היה נראה דהלכה כרבי יוסי דרבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי ואם כן בנדר גמור נמי אלא עבר על נדרי דיו שלשים יום דמשמע בתוספתא דאף בנדר פליג רבי יוסי ומיהו הדעת טעה דהלכה כר' יהודה דבפרק צ"ש (דף לה.) מיימי הש"ס להך ולא מדתכלה חסם רבי יהודה כלל אלא קתני סתם מילתיה ועוד [נקרין] הסם בטולה טוואל מילתא דרבי יהודה רבנן דקאמר מתני' לא רבי יוסי ולא רבנן משמע דהלכה כותיה מדקרי ליה רבנן ולענין מתני' דחסר ל"ע דתמא כלבה כר"מ משום דהלכה כר"מ בגזירותי (מכובות

מ.) בחומריהו ושמא לא חשבינן ליה הלכה כר"מ בגזירותיו אלא בקטנותיו: אל תהי רגיל בנדרים שבושף למעול בנדרים. ויש ספרים דגרסי שבושף דגרסי אף בשנעות החמורות שכתבו בהם לא יתקא ויש ספרים דגרסינן בדיא אף בשנעות והא דאמר נדרים סיג לפרשיות מפרש ר"מ כגון שונד לקיס המלוא כמו אשנה פרק זה או אעשה מלוא וז' הויין ליה בגים שאינם מהוגנים. מדה כנגד מדה לפי שמסתכל בעקביה על אשה שהוא ענין הערוה לכן הויין ליה בגים שאין מהוגנים: הגרים מפני שהופכים שוילחנם. פי' שמשגשים ממונים שלא כדרכם ולפי שמשגשים תשומעין בנדר המלוי כיצדים אף בניהם לוקים כיצדים הר"י: מפני שבמשגשים באותו מקום. ולכן לוקים הולדות כפיהם: מפני שבמשגשים בשעת

רש"י

במתני' נדר כחרס. דאמר חפץ זה חרס עלי וסוב אמר לא נדרתי

אלא בחרמו של ים על שם הרשת שצדין בו את הדגים ולא בחרס ממש: אלא בקרצנות מליס. דרונות שמקריבין לפני מליס: וכן

אם אמר הריני עצמי קרבן. דמשמע שהקדיש את עצמו וסוב

אמר לא נדרתי אלא בעצם אחד שיש

לי בתוך ביתי שהנחתיו להיות נודר

בו ולא בעצמי ממש: על כל אלו אין

נשאלין לן. דאין צריך שאלה דודאי

מותר הואיל ואינהו אמרי דעל דעת

כן אמרין: ואם נשאלו. אם נאלו לישאל:

וחכמים אומרים פוסחין להן פתח.

בחרטה ומוכיחין אותן שלא ינהגו

קלות ראש בנדרים: גמ' וכוטן אין

נשאלין. דאין פותחין להם פתח ואין

מתירים להן דקנסינן להו משום דנדרא

ממש משמע: והדר מני אם נשאלו.

דמשמע דנשאלין: וכוטן אין לייבין

שאלה. דמוותרין בלא שאלה: כד"א

בתלמיד חכם. דאקראי הוא דנדר כה"ג

ולא אחי למיסרך: אבל ע"ה שחא

לישאל עונשים אורו ומחמירים עליו.

כדי שלא יהא רגיל לנודר בו: ועבר על

נוירוטו. דכסבור בטעות נדר ואחרי

כן נא לישאל: אין נוקקין לו. לפתוח

לו בחרטה: נזירות מועטת. שקבל

עליו נזירות ל' יום. אבל אם קיבל

נזירות מרובה ועבר ושתה ק' יום אין

אומרים ינהג איסור ק' יום שנהג היתר

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

כי לא לעונש ל' יום כסתם נזירות. הכי

נמי עונשין אותו שניהג איסור בנדרו

ואלו מותרין פרק שני נדרים

ר"ן

ב.

בזא ב מיי פ"ב מהל' נדרים הלכ' יב סגמ לאוין רמא טוש"ע י"ד סימן רח טפי"ב:

בזא ג מיי פ"ד מהל' מירות הלכה יג יד טוש"ע שם:

בזא ד מיי שם הלכ' טו טוש"ע שם טפי"ג:

גה מיי שם הלכה טז:

בזא ו מיי פ"ג מהל' נדרים הלכה כד

טוש"ע י"ד יב ספי"ב:

בזא ז מיי פכ"א מהל' איסורי ביאה הלכ' ד

סגמ לאוין קטו טוש"ע

הלכ"ע סי' כח ספי"ב ד

[וטוש"ע אור"ח סי' רמ

ספי"ז]:

תוספות

ואמר לא נדרתי אלא בחרבו של ים.

לשון מלואה לשון משטח

חרמים תהיה בתוך היס

(ויחזקאל טו): לא נדרתי

אלא בעצם. אחד של

בהמה שהנחתיו בתמימי

לחיות נודר בו להטעות

העולם להאמין דברי שיהו

בטורים כי אני נודר נדר

גמור: בכולן אין נשאלין

עליהם. ואין צריכין שאלה

בת"ח אבל ע"ה שחא לישאל

שמה נדר גמור הוא עונשין

אורו לנהוג איסור כימים

שנהג בה היתר: ובחבירין

עלי"ו. מפרש בגמרא דלא

פתחינן כתרטה לומר לכן

עלן או כדי תהית אלא

צריך לומר לו דלשתתא

דכי לא נדר דחוי חרטה

גמורה כדפי' ר"ח: וחב"א

פותחין לו פתח במקום

אחר. פרי"ת פותחין לו

פתח ממקום אחר כדאמרת

כלומר זאת הסומרא אני

מורה לך דלא פתחתי ליה

בחרטה אלא צריך לבקש לו

פתח ממקום אחר דהיינו

דלשתא דכי לא נדר אבל

מייננא לא מיעשינא ליה

וקשה אם כן אמאי שניק

לישנא דמתני' דמתמחין

עליו דאמר ת"ק הואיל ולא

פליגי עליה דמתמחין ונקט

בלישנא אחרתא פותחין

הוא ליה למימר דמתמחין

הוא דכירושלמי משמע

דפליגי רבנן עליה אף

במתמחין עליו דפותחין

ממקום אחר לאפוסי' שלא

פליגי (ומגופו שלן נדר

כלל כיון שהיה בדעתו

לקרבנות מליס וכיוצא בהן

אלא מנקשין לו ממקום

אחר כמו בשאר נדרים או

על ידי פתח דלשתתא דכי

לא נדרת [ואן] ע"י חרטה

[דקדון וכן פי' תוס']: לעיל גני האומר הרי את

אמר בור אין נשאלין. לשון נדרים משונה הוא דמתניא אין נשאלין דמשמע דמקיל סתם אין צריכין שאלה והדר מני אם

נשאלין אלמא משמע דבעי שאלה לא קשיא הא בת"ח כדפי' המשנה: אבל בעם הארצין שבא לישראל. יש לספק דמשמע

דוקא נקט בנא לישאל אבל לא בנא לישאל לא אמרין ליה: בוי שונד ועבר עיי' נזירותו. ששמה יין דמכוחה כירושלמי: אין

בוקקין לו. להחיר עד שיהנוג איסור כימים שנהג בהן היתר: א"ר יוסי ב"ר"א בנזירות בוועתא. דלעוי כ"ה שלשים יום:

אבל נזירות מרובה. כגון שנה או שנתיים וכו' והשתא עונשין אותו היינו כי הכא לנהוג איסור כימים שנהג בהן היתר

ורבנן פליגי במתמחין גבי קרבנות מליס אבל בשאר נדרים גמורים אפילו רבנן מודו דשענינן אותו אם עבר על מזירותו

ואין נוקקין לו עד שיהנוג איסור כימים שנהג בהן היתר ואפשר דאף ר' יוסי דאמר בנזירות מרובה דיו שלשים יום היינו

דוקא בנזירות דסתם נזירות שלשים יום אבל בנדרים דאין סתם נדר ל' יום אלא לעולם אפי' ר' יוסי מודה עד שיהנוג

דוקא בנזירות דסתם נזירות שלשים יום ואימיה מה ענין ל' יום לנדר ויש רוצים לדקדק מזה דסתם

אמר בור אין נשאלין. לשון נדרים משונה הוא דמתניא אין נשאלין דמשמע דמקיל סתם אין צריכין שאלה והדר מני אם

נשאלין אלמא משמע דבעי שאלה לא קשיא הא בת"ח כדפי' המשנה: אבל בעם הארצין שבא לישראל. יש לספק דמשמע

דוקא נקט בנא לישאל אבל לא בנא לישאל לא אמרין ליה: בוי שונד ועבר עיי' נזירותו. ששמה יין דמכוחה כירושלמי: אין

בוקקין לו. להחיר עד שיהנוג איסור כימים שנהג בהן היתר: א"ר יוסי ב"ר"א בנזירות בוועתא. דלעוי כ"ה שלשים יום:

אבל נזירות מרובה. כגון שנה או שנתיים וכו' והשתא עונשין אותו היינו כי הכא לנהוג איסור כימים שנהג בהן היתר

ורבנן פליגי במתמחין גבי קרבנות מליס אבל בשאר נדרים גמורים אפילו רבנן מודו דשענינן אותו אם עבר על מזירותו

ואין נוקקין לו עד שיהנוג איסור כימים שנהג בהן היתר ואפשר דאף ר' יוסי דאמר בנזירות מרובה דיו שלשים יום היינו

דוקא בנזירות דסתם נזירות שלשים יום אבל בנדרים דאין סתם נדר ל' יום אלא לעולם אפי' ר' יוסי מודה עד שיהנוג

דוקא בנזירות דסתם נזירות שלשים יום ואימיה מה ענין ל' יום לנדר ויש רוצים לדקדק מזה דסתם

אמר בור אין נשאלין. לשון נדרים משונה הוא דמתניא אין נשאלין דמשמע דמקיל סתם אין צריכין שאלה והדר מני אם

נשאלין אלמא משמע דבעי שאלה לא קשיא הא בת"ח כדפי' המשנה: אבל בעם הארצין שבא לישראל. יש לספק דמשמע

דוקא נקט בנא לישאל אבל לא בנא לישאל לא אמרין ליה: בוי שונד ועבר עיי' נזירותו. ששמה יין דמכוחה כירושלמי: אין

בוקקין לו. להחיר עד שיהנוג איסור כימים שנהג בהן היתר: א"ר יוסי ב"ר"א בנזירות בוועתא. דלעוי כ"ה שלשים יום:

אבל נזירות מרובה. כגון שנה או שנתיים וכו' והשתא עונשין אותו היינו כי הכא לנהוג איסור כימים שנהג בהן היתר

ורבנן פליגי במתמחין גבי קרבנות מליס אבל בשאר נדרים גמורים אפילו רבנן מודו דשענינן אותו אם עבר על מזירותו

ואין נוקקין לו עד שיהנוג איסור כימים שנהג בהן היתר ואפשר דאף ר' יוסי דאמר בנזירות מרובה דיו שלשים יום היינו

דוקא בנזירות דסתם נזירות שלשים יום אבל בנדרים דאין סתם נדר ל' יום אלא לעולם אפי' ר' יוסי מודה עד שיהנוג

דוקא בנזירות דסתם נזירות שלשים יום ואימיה מה ענין ל' יום לנדר ויש רוצים לדקדק מזה דסתם

אמר בור אין נשאלין. לשון נדרים משונה הוא דמתניא אין נשאלין דמשמע דמקיל סתם אין צריכין שאלה והדר מני אם

נשאלין אלמא משמע דבעי שאלה לא קשיא הא בת"ח כדפי' המשנה: אבל בעם הארצין שבא לישראל. יש לספק דמשמע

דוקא נקט בנא לישאל אבל לא בנא לישאל לא אמרין ליה: בוי שונד ועבר עיי' נזירותו. ששמה יין דמכוחה כירושלמי: אין

בוקקין לו. להחיר עד שיהנוג איסור כימים שנהג בהן היתר: א"ר יוסי ב"ר"א בנזירות בוועתא. דלעוי כ"ה שלשים יום:

אבל נזירות מרובה. כגון שנה או שנתיים וכו' והשתא עונשין אותו היינו כי הכא לנהוג איסור כימים שנהג בהן היתר

ורבנן פליגי במתמחין גבי קרבנות מליס אבל בשאר נדרים גמורים אפילו רבנן מודו דשענינן אותו אם עבר על מזירותו

ואין נוקקין לו עד שיהנוג איסור כימים שנהג בהן היתר ואפשר דאף ר' יוסי דאמר בנזירות מרובה דיו שלשים יום היינו

דוקא בנזירות דסתם נזירות שלשים יום אבל בנדרים דאין סתם נדר ל' יום אלא לעולם אפי' ר' יוסי מודה עד שיהנוג

דוקא בנזירות דסתם נזירות שלשים יום ואימיה מה ענין ל' יום לנדר ויש רוצים לדקדק מזה דסתם